

VÄRLDS HORISONT.

SVENSKA FN-FÖRBUNDET | EN BÄTTRE VÄRLD | NUMMER 4 2015

EN
BÄTTRE
VÄRLD

FN-förbundet
UNA SWEDEN

*Romer i Sverige
allt mer utsatta*

SIDAN 18

*Möt
Årets FN-vän
Anders Kompass*

SIDAN 16

TILLSAMMANS

mot rasism och diskriminering

Foto: FM/Mark Garten

FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon talar vid COP20 i Lima, Peru, i december 2014.

DAGS FÖR KLIMATTOPPMÖTE I PARIS

Den 30 november till 11 december samlas världens länder i Paris för COP21, det tjugoförsta partsmötet under FN:s klimatkonvention. Förhoppningen är att mötet ska resultera i ett nytt globalt klimatavtal som ska gälla från år 2020. Flera svåra frågor återstod dock att lösa vid denna tidnings pressläggning om ett avtal ska kunna bli verklighet.

Till skillnad från det misslyckade klimat-toppmötet i Köpenhamn 2009 bygger förhandlingarna denna gång på frivilliga åtaganden. I början av november hade 150 länder, som tillsammans står för nästan 90 procent av utsläppen, lagt fram sina nationella åtaganden. Enligt det vetenskapliga nätverket *Climate Action Tracker* skulle dessa planer leda till en temperaturökning på jorden på 2,7 grader jämfört med förindustriell tid. Världssamfundet har tidigare enats om 2 grader som gräns för hur mycket temperaturen kan tillåtas öka.

FN VARNAR FÖR FARLIG UTVECKLING I BURUNDI

Flera högt uppsatta FN-företrädare varnade för en mycket farlig utveckling när säkerhetsrådet den 9 november diskuterade situationen i Burundi vid ett snabbinkallat möte. Adama Dieng, generalsekreterarens särskilde rådgivare för förhindrandet av folkmord, menade att landet befinner sig vid en brytpunkt och att säkerhetsrådet behöver ingripa för att förhindra "att fruktansvärda händelser i det förflutna upprepar sig".

Situationen i landet har blivit allt våldsammare sedan den sittande presidenten Pierre Nkurunziza i april tillkännagav att han tänkte kandidera till en tredje mandatperiod, trots att det strider mot konstitutionen. Eskalerande våld har tvingat tusentals människor på flykt och landets stabilitet och etniska harmoni är allvarligt hotad, menar FN.

GÄNGVÅLD I CENTRALAMERIKA FÅR KVINNOR ATT FLY

Allt fler kvinnor tvingas fly från sina hem i El Salvador, Guatemala, Honduras och Mexiko på grund av utbrett gängvåld från organiserade kriminella grupper, enligt en rapport från FN:s flyktingorgan UNHCR. De kvinnor som intervjuas i rapporten beskriver hur väpnade grupper terroriserar befolkningen för att kunna kontrollera vissa områden. Våldet är särskilt riktat mot kvinnor och det saknas auktoriteter som kan sätta stopp för det.

Syftet med UNHCR:s rapport är att uppmärksamma länderna i regionen på kvinnornas situation och på att en flyktingkris hotar om inte kraftfulla åtgärder sätts in snarast.

15-ÅRSJUBILEUM FÖR RESOLUTION 1325

I oktober var det 15 år sedan resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet antogs av FN:s säkerhetsråd. Sedan dess har ytterligare sju resolutioner antagits i syfte att öka och stötta kvinnors deltagande i freds- och säkerhetsarbetet.

I samband med årsdagen höll rådet en öppen heldagsdebatt för att diskutera hur arbetet med dessa frågor går. FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon poängterade att jämlikhet och kvinnligt ledarskap är viktiga delar i FN:s fredsbevarande arbete och att det fortsatta arbetet med resolution 1325 måste samordnas med de nya globala målen för hållbar utveckling.

En ny resolution antogs där säkerhetsrådet förnyade sitt åtagande och samtidigt slog fast att kvinnor, fred och säkerhet ska beaktas i alla landspecifika situationer på rådets agenda.

ERITREANER FLYR REPRESSIV REGIM

Ett anmärkningsvärt stort antal eritreaner väljer att fly sitt land, trots att det varken råder krig eller oroligheter i Eritrea. "Att så många människor känner att de måste fly från sitt hemland för att kunna leva ett

anständigt liv, utan rädsla, är en hård dom över den regering som har kontrollerat Eritrea sedan självständigheten för över 20 år sedan". Det sa Mike Smith, ordförande för en kommission som kartlagt mänskliga rättigheter (MR) i landet på uppdrag av FN:s MR-råd, när han i oktober redogjorde för kommissionens slutsatser inför generalförsamlingens tredje utskott.

Smith såg en rad förklaringar till massutvandringen från Eritrea: "Inga val sedan 1993. Ingen oberoende press sedan 2001. Pågående begränsningar av rörelsefrihet, yttrandefrihet, religionsfrihet och organisationsfrihet. Godtyckliga arresteringar och bristande rättssäkerhet. Tvångsarbete och tortyr."

FRAMGÅNGSRIK KAMP MOT TUBERKULOS

Kampen mot tuberkulos (TB) har varit framgångsrik och antalet dödsfall årligen har nära nog halverats sedan 1990. Det framgår av *Global Tuberculosis Report 2015* från världshälsoorganisationen WHO.

2014 dog 1,5 miljoner människor i tuberkulos, merparten av dem i Kina, Indien, Indonesien, Nigeria och Pakistan. Att närmare 4 400 människor om dagen dör i denna sjukdom är ändå oacceptabelt eftersom det idag går att diagnostisera och bota nästan alla med TB, enligt WHO.

FN OCH RÖDA KORSET I GEMENSAMT UTSPEL

FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon och Peter Maurer, president för Internationella Rödakorskommittén ICRC, gjorde i oktober ett gemensamt uttalande där de uppmanade till "ett slut på straffriheten, ett slut på det kyliga föraktet för mänskligt liv och en återgång till respekt för humanitär rätt." Alla med inflytande uppmanades att sätta press på olika parter i konflikter så att civila behandlas humant och krigets lagar respekteras.

"Varje dag skadas, dödas, torteras och bortförs civila – vanliga kvinnor, män och barn, avsiktligt eller av misstag. Varje timme förnekas människor i svåra förhållanden vård, mat, vatten och skydd som de behöver för att överleva", sa Ban vid en presskonferens i Genève.

FN och ICRC har gått samman för att åtgärder till skydd av krigets lagar ska kunna vidtas, fortsatte generalsekreteraren och tillade att skydd av civila i konflikt blir ett huvudtema vid Världstoppmötet om humanitära frågor i Istanbul i maj 2016.

ALLA BEHÖVS I KAMPEN MOT RASISM

VÄLKOMMEN TILL VIKTIG LÄSNING

Vi gör skillnad. Vi skapar en bättre värld genom att varje dag arbeta för fred, utveckling och mänskliga rättigheter. Som medlem och bidragsgivare skapar du hopp och räddar liv. Nu och i framtiden.

Världshorisont
Svenska FN-förbundet
Box 15115, 104 65 Stockholm
Tel: 08 – 462 25 40, Fax: 08 – 641 88 76
E-post: varldshorisont@fn.se
Webb: www.fn.se/varldshorisont
Twitter: [varldshorisont](https://twitter.com/varldshorisont)

Redaktör: AnnaLena Karlsson Andrews
Praktikant: Louise Gårdemyr
Ansvarig utgivare: Linda Nordin
Layout: Tomorro'
Tryckeri: Tellogruppen AB
Annonser: kontakta redaktionen på varldshorisont@fn.se
För ej beställt material ansvaras ej.
Artikelförfattarna svarar själva för innehållet i respektive artikel. För frilansmaterial ingår publicering både i tidningen och på FN-förbundets webbplats.

Världshorisont utges av Svenska FN-förbundet.
ISSN 0042-2134
Prenumerationspris:
230 kr (helår, 4 nr)
PlusGiro: 50990-1

#4

Omslagsbild: Två flickor och en jordglob.
Foto: Mostphotos/William Perugini

Det var inte lätt att välja bild till omslaget av detta temanummer om rasism och etnisk diskriminering. Skulle vi ta en glad och hoppfull bild som visar på gemenskap och sammanhållning? Eller drämma till med ett eldhav där en svensk flyktingförläggning brinner upp, eller bilden av terroristen i Trollhättan där han poserar i sin Darth Vader-mask?

Som synes valde vi den hoppfulla bilden. Det är vår sammanhållning och vår tro på alla människors lika värde och rättigheter som vi ska bygga våra ställningstaganden och våra samhällen på. Och det är den bilden som är representativ för Sverige 2015. Det må vara lätt att förtvivla när medmänniskor i vårt land uppenbarligen väljer hatets och våldets väg. Men vi ska komma ihåg att de som är i stånd till våldsamma och kriminella handlingar bara är några enstaka individer. Tyvärr är de ”vanliga” svenskar som hejar på dem på sociala medier desto fler. Och det är dessa svenskers politiska ställningstagande som skapar en plattform där hatets budskap kan gro och spridas.

En flyktingkris skakar Europa sedan några månader tillbaka och vår solidaritet och medmänsklighet sätts nu på prov. I linje med den hoppfulla omslagsbilden har Världshorisont valt att ägna den inledande tematexten åt att belysa de positiva effekterna av migration. På kort sikt gör det massiva inflödet av människor att myndigheter, skolor och övriga system sätts under hård press men det finns många fördelar med invandring och mångfald, om samhället förmår att ta tillvara på dem.

Vidare intervjuar vi olika experter och aktörer i fråga om rasism och etnisk diskriminering i Sverige, belyser EU-migranternas situation och redogör för FN:s granskning av regeringens arbete på området. I de här frågorna har vi alla en viktig roll att spela. Läs mer på sidan 14 om vad DU kan göra!

Redaktör AnnaLena Karlsson Andrews
annalena.karlsson.andrews@fn.se

I DET HÄR NUMRET

- 4** Migration och ekonomi: Mycket att vinna när mångfald i samhället tas tillvara
- 8** Hatbrott mot romer: Endast tre procent av anmälningarna går till rättslig prövning
- 10** ”En oberoende institution för mänskliga rättigheter behövs i arbetet mot rasism”
- 11** Faktablad om FN:s granskning av Sveriges arbete mot etnisk diskriminering
- 15** Ailin Moaf Mirlashari berättar om Street-Gäris, ett nytt nätverk för tjejer
- 16** FN-tjänstemannen Anders Kompass utsedd av FN-förbundet till Årets FN-vän
- 17** Lovisa Fhager Havdelin på stiftelsen Teskedsorden är Årets FN-supporter
- 19** Nordic MUN: 100 ungdomar deltog i nordiskt FN-rollspel i UN City

Samhällen tjänar på invandring när möjligheterna till mångfald tas till vara och de invandrade personerna kommer in på arbetsmarknaden, menar experter på migration och ekonomi. Bilden är från en flyktingföreläsning i Falkenberg.

Migration och ekonomi

Mycket att vinna när mångfald tas tillvara

Under 2015 har rekordmånga människor sökt sig till Europa på flykt undan krig och nöd i bl a Syrien. Det har satt solidariteten på prov och medan de flesta svenskar har välkomnat flyktingarna med öppna armar har andra velat stänga gränserna. Debatten har stundtals varit hätsk med starka främlingsfientliga inslag. Samtidigt blir kunskapen allt bättre om migrationens positiva effekter. Världshorisont har intervjuat ett flertal experter med olika ingångar på detta ämne.

Sveriges kostnader för flyktingmottagande har under hösten ställts mot våra internationella åtaganden, våra värderingar och vår position som humanitär förebild.

Resultatet har blivit en debatt präglad av kortsiktigt tänkande.

Sandro Scocco, chefsekonom för tankesmedjan Arena Idé, har länge

intresserat sig för relationen mellan migration och ekonomi. Tillsammans med docenten i ekonomisk historia Lars Fredrik Andersson har han analyserat

invandringen till Sverige från 1950-talet och fram till våra dagar i rapporten ”900 miljarder skäl att uppskatta invandring” (Arena Idé). 900 miljarder är vad invandringen enligt deras analys har bidragit med till statskassan under den tiden.

LÅNGSIKTIGA VINSTER

Sandro Scocco anser att det är viktigt att framhålla de långsiktiga vinsterna med invandring:

– Även om skälet till invandringen är humanitärt kan den vara en god affär. Att periodvis högt flyktingmottagande leder till reflexmässiga rop på besparingar är olyckligt. Det är viktigt att se att vi inte ska kostnadsminimera invandringen. I stället ska vi optimera vinsterna med den. Hittills har vi inte gjort det tillräckligt, konstaterar han.

Att Sverige nu inför tillfälliga uppehållstillstånd är enligt Sandro Scocco ett stort kliv tillbaka.

– Det minskar möjligheterna att investeringen ska bli lönsam eftersom det minskar incitamenten till satsningar från det offentliga sida, när man inte vet om personen får stanna. Likaledes minskar incitamenten för den invandrade som inte vet vad investeringar i språk och annat ger för utfall. Dessutom skapas negativa välfärdseffekter för dem som drabbas av att få tillfälligt uppehållstillstånd i stället för permanent. Samhällsekonomiskt är det därmed en dålig affär, menar han.

OFÖRMÅGA KOSTAR

Övriga experter som Världshorisont talat med delar uppfattningen att det som kostar på sikt inte är invandringen. Det som kostar är samhällets oförmåga att tillvarata möjligheterna med mångfald.

Nationalekonomen Magnus Lodefalk har tillsammans med Andreas Hatzigeorgiou, chefsekonom på Stockholms Handelskammare, skrivit rapporten ”Migration och företagens internationalisering” (Delmi).

– På sikt är det avgörande att flyktingarna kommer in på arbetsmarknaden för att de ska kunna bidra så mycket som möjligt till samhällsekonomin. Detta är en utmaning där nya grepp behövs, säger Magnus Lodefalk.

I dagsläget är arbetslösheten bland utlandsfödda omkring tio procent högre än bland dem som fötts i landet, och med sådana siffror placerar sig Sverige bland de sämsta av OECD-länderna. FN-

förbundets ordförande Aleksander Gabelic, som under många år engagerat sig i mångfaldsfrågor, gör inga försök att vara diplomatisk i frågan:

– Situationen är helt bedrövlig. Vi behöver ett målmedvetet långsiktigt arbete för att skapa förändring. Här bör det offentliga gå före med att skapa förutsättningar inom myndighetsvärlden. Inte ens inom utrikesförvaltningen har vi tillräckligt många med utrikes bakgrund på ledande poster – glastaket är tjockt, det finns det många som vittnar om, säger han.

FIN MÖJLIGHET

Aleksander Gabelic ser en fin möjlighet i att den stora flyktinginvandringen kallar på snabba förändringar: det kan medföra att system kommer på plats där vi tar vara på potentialen hos varje enskild person. Världen är alltmer globaliserad, och i Sverige är förutsättningarna bättre än någonsin för att skapa mångfald i praktiken.

– Men det behövs ett helt nytt synsätt. Under arbetet med parallellrapporteringen till FN om hur Sverige lever upp till mänskliga rättigheter har vi noterat att det finns en strukturell diskriminering. Vi behöver ha en statsförvaltning som speglar befolkningen, något annat går helt emot de värderingar vi står för. Det är i längden farligt, säger han.

De fördelar för näringslivet som migranternas kompetens, erfarenhet och kontaktnät medför är väldokumenterade, men detta behöver matchas i statlig och kommunal förvaltning, anser Aleksander Gabelic:

– Inom näringslivet är det hoppfullt, där har globaliseringen kommit närmare. Vi är en exportnation. Men inom politik och offentlig förvaltning ser jag inte samma dynamik. Det är särskilt viktigt eftersom det är där vi skapar goda regler och förutsättningar för utvecklingen i näringslivet – att exempelvis underlätta för export och för exporterande företag. Vi behöver anlägga ett bejakande perspektiv på invandring, konstaterar han.

PÅVERKAR POSITIVT

De iakttagelser Aleksander Gabelic framför får stöd av flera forskare och experter.

Invandring påverkar samhället positivt på flera olika sätt.

Vad som länge har varit uppenbart är att Sverige behöver ung arbetskraft för att uppväga en ökande andel äldre i befolkningen. Enligt rapporten ”Nettoinvandring, sysselsättning och arbetskraft” som släpptes från Arbetsförmedlingen tidigare i år behöver vi en netto-

“Det som kostar är samhällets oförmåga att tillvarata möjligheterna med mångfald.”

invandring [invandring minus utvandring] på 64 000 personer i arbetsför ålder per år för att underhålla välfärden och tillväxten. Det motsvarar en invandring på närmare 100 000 personer per år.

Nationalekonomen Jan Ekberg har på uppdrag av regeringen beräknat invandringens betydelse för de offentliga finanserna i Sverige.

– De grupper som invandrar har som regel en positiv ålderssammansättning och många har utbildningar och erfarenhet i yrken som är bristyrken i Sverige, konstaterar han, och fortsätter:

– I dag tar det alldeles för lång tid för dem att få arbete. För en utomeuropeisk läkare tar det i snitt sex år att få sin läkarutbildning validerad i Sverige. Under tiden får läkaren försörja sig i ett mindre kvalificerat jobb, eller på bidrag. Vi riskerar att läkaren förlorar sin kompetens under tiden som den inte utövas. Samma situation gäller för flera välutbildade yrkesgrupper, som sjuksköterskor och civilingenjörer.

MANÖVRERAR BÄTTRE

Ett annat skäl till att Sverige behöver invandring är att vi manövrerar bättre i en globaliserad värld om arbetskraft och beslutsfattare återspeglar världen omkring oss. Näringslivet behöver språk-, kultur- och marknadskunniga, och även inom politik och förvaltning ökar kontakterna med omvärlden. Kompetensen behövs. Flera svenska rapporter diskuterar detta, bl a ”Alla Behövs” från Global utmaning där Alexander Crawford och Mikolaj Norek diskuterar olika aspekter av invandringens positiva effekter på det svenska samhället.

I en annan rapport, ”Migration och företagens internationalisering”, slår Magnus Lodefalk och Andreas Hatzigeorgiou fast att Sverige måste förbli

Foto: Mostphoto/Aleksander Kosev

Migranters kompetens, erfarenhet och kontaktnät har stort värde för det svenska näringslivet, inte minst för exportföretag.

Hjälp
Syrienflyktingarna
 – stöd insamlingen till
 FN:s livsmedelsprogramms
 insatser i närområdet!
 Se www.fn.se/syrien

öppet för att klara den globala konkurrensen. De finner starka samband mellan ökad export och antal utlandsfödda som anställs i ett företag. Och ju kortare tid den utlandsfödda varit i Sverige, desto mer kommer personen att bidra till företagets export. Erfarenheter och kontaktnät är i många fall färskvara och därför finns mycket att vinna på ett snabbt inträde på arbetsmarknaden. Regeringen får rådet att jobba för att kunskaper och kontakter som utlandsfödda besitter ska tillvaratas bättre i näringslivet. Ett sätt skulle kunna vara att satsa på exportutbildning för utlandsfödda samt att öppna dörrar in till exporthungriga svenska små och medelstora företag.

“Världen är alltmer globaliserad och i Sverige är förutsättningarna bättre än någonsin för att skapa mångfald i praktiken.”

SVERIGE TILLSAMMANS

En verksamhet som rimmar med dessa tankegångar är Sverige tillsammans, en nationell samling för företag, myndigheter och organisationer. I detta sammanhang har regeringen inrättat den sk100-klubben för större företag som åtar sig att erbjuda anställning eller praktik till 100 nyanlända under loppet av tre år. Tillsammans med arbetsförmedlingen skräddarsys insatser anpassade till företag och individ.

– Det är ett bra initiativ. Det är viktigt att tänka på att de som har många års erfarenhet och ett annorlunda perspektiv

är värdefulla för företaget som anställda och inte enbart som praktikanter, säger Sarah Anwar, mångfaldsexpert på Diversity Group, ett konsultföretag som hjälper företag och organisationer att uppnå mångfald i praktiken.

HAR HÄNT MYCKET

Hon påpekar att det har hänt mycket i Sverige under några årtionden. På 40-talet fanns en procent utlandsfödda, 2014 är siffran 17 procent. Den svenska demografin är så snabbt förändrad att strukturerna och normerna vi använder för att förstå världen och relatera till varandra inte har hängtt med. De exkluderar, och för att se hur de gör det behöver vi en ny förståelse som speglar vår omvärld på rätt sätt.

– Hela den approach som finns bygger på ett fokus på dem som invandrar till Sverige, med synsättet att de ska integreras till rådande strukturer. Det är jätteviktigt att vi pratar om mångfald och interkulturalism i stället för om integration. Processen ska vara ömsesidig. Vi behöver skapa dynamiska bilder av varandra – världen förändras och identiteter förändras. Även strukturer måste göra det, säger hon.

Sarah Anwars bild är att medvetenheten har ökat särskilt under det senaste året.

– Nu har företag förstått att man måste arbeta strategiskt och centralt med mångfald, att det är ett område som inte enbart lämpar sig som projekt. Det handlar om alla delar i företaget: attrahera talanger, produkt- och tjänstutveckling, marknaden och marknadsföring. Mångfald är inte bara en rekryteringsfråga utan också en ledningsfråga.

Ett steg i rätt riktning är att göra en bristanalys. Det vill säga: ta en titt på företaget och se vilka kompetenser som saknas, därefter försöka rekrytera med ambitionen att undvika att bara reproducera kompetens som redan finns.

– Vi måste ständigt ifrågasätta hur vi ser på kompetenser. Det är alltid lättare att känna igen kompetens hos en person med samma bakgrund och utbildning som den man själv har, säger hon.

ÖPPNARE NÄTVERK

Hon konstaterar att det är oerhört viktigt att arbeta för öppnare informella nätverk – den som är utlandsfödd har inte samma tillgång till dem som infödda. Detta när omkring hälften av jobben tillsätts utan att någonsin utannonseras. Här kan alla bidra till att bjuda in.

– Det är viktigt att ge tillfälle till nya oväntade möten, konstaterar Sarah Anwar.

■ *Marika Sivertsson, frilansjournalist*

Rasism i Sverige

”Hög tid för konkreta åtgärder”

Under hösten har Sverige skakats av en serie brandattentat mot asylboenden samtidigt som det klarlagts att attacken mot elever och personal vid en skola i Trollhättan hade rasistiska motiv. Nu måste konkreta åtgärder vidtas för att bekämpa rasism och främlingsfientlighet i det svenska samhället, menar två experter som Världshorisont talat med.

Paul Lappalainen på Diskrimineringsombudsmannen (DO) har jobbat med frågan om rasism och diskriminering under ca tre decennier.

– Jag tycker kunskaperna om rasism och diskriminering är ganska goda idag. Det som saknas är modet att agera. Det behövs konkreta insatser genom lagstiftning och politiska beslut och det behövs ett tydligt besked från makthavare och beslutsfattare om att lika rättigheter och möjligheter ska gälla alla, säger han.

LÄRDOMAR FINNS

Samhällsförändringar är inte enkelt men det finns lärdomar att dra, t ex från Kanada, om hur man skapar ett välfärdssamhälle med stor mångfald och framtidstro, fortsätter han:

– Exempelvis skulle staten kunna ha en klausul i anställningskontrakten för de högsta tjänstemännen som kopplar deras lön till förmågan att motverka diskriminering på arbetsplatsen. Om den högsta chefen bryr sig så blir även de som är längre ner intresserade.

Den senaste tidens bränder och attentat är tecken på ett hårdnande klimat och ökad polarisering i samhället, fortsätter Lappalainen. Men lösningen på problemet är inte att fokusera på extremistiska krafter på högerkanten, menar han:

– När man bara skyller på extremister så skyfflar man undan problemet med underliggande fördomar och diskriminerande strukturer i samhället. Det är ett kortsiktigt och begränsat synsätt. Makt-havare och beslutsfattare behöver se sina egna fördomar och ta itu med sina egna strukturer.

– I Sverige saknar vi en hållbar vision om hur vi alla ska leva ihop. Det finns en

kortsiktig idé om att vi ska hjälpa ”de andra” med utbildning och jobb men ingen långsiktig strategi för hur vi i praktiken ska skapa ett samhälle med lika rättigheter och möjligheter för alla!

UTTRYCKER STOR ORO

Maureen Hoppers är projektledare för integrationsprojektet ÖppnaDörren vid Axfoundation.

På frågan om hur hon vill kommentera den senaste tidens händelser säger hon att många personer med afrikansk bakgrund uttrycker stor oro.

– På 90-talet riktades också attentat mot flyktingförläggningar och nazistiska krafter var i farten. Jag har en vän vars bror dödades av nazister. Sedan dess har arbetet mot rasism gått framåt på olika sätt. T ex har utsattheten hos personer med afrikansk bakgrund blivit synlig vilket gjort att fler har vågat höja sin röst, bl a genom att säga ifrån när någon använder n-ordet, säger hon.

– Men nu känns det som om framstegen har stagnerat. Många känner sig uppgivna och chockade över att hatbrotten mot svenskar med afrikansk bakgrund ökar.

Hoppers menar att det var ett stort steg framåt när man för ett antal år sedan delade upp hat-

De brandattentat mot asylboenden som skakat Sverige under hösten är tecken på ett hårdnande klimat. Nu krävs konkreta insatser mot rasism och främlingsfientlighet, menar experter.

brotten och började kategorisera dem på olika grunder, bl a etniska. Tidigare hade människor talat om att de kände sig utsatta men nu kunde man även se utsattheten i statistiken. Ett antal kartläggningar och utredningar har också bidragit till en bättre kunskapsgrund.

UTSATTHETEN ÖKAR

– Men trots allt detta så minskar inte utsattheten, tvärtom ökar den! Nästa steg måste vara att se över förslag och rekommendationer i alla utredningar och börja jobba aktivt med olika insatser, säger hon.

Just när det gäller svenskar med afrikansk bakgrund menar hon att det finns en avgörande kunskapslucka som kan åtgärdas genom att se över kursplaner och skolböcker:

– Sverige deltog i den transatlantiska slavhandeln, om än i liten skala, vilket är helt okänt för de flesta svenskar. Det skulle ha stor betydelse om detta blev en naturlig del av undervisningen, säger hon.

– En annan viktig kunskapslucka gäller migration. Den yngre generationen i Sverige har inte klart för sig att närmare en miljon svenskar emigrerade till Amerika i slutet av 1800-talet. Att människor migrerar är alltså inget nytt, och ändå uppfattas det som ett stort hot.

■ AnnaLena Karlsson Andrews

Foto: Massphotos/Stockspanner

Foto: Lars Pettersson/SVD/TT

Hatbrotten mot romer ökar i Sverige och samtidigt har myndigheterna börjat ta i med hårdhandskarna mot illegala bosättningar. Bilden är från ett tältläger i Sollentuna där kronofogden med hjälp av polisen avhyste omkring hundra EU-migranter.

Romer i Sverige allt mer utsatta

Anmälningarna om hatbrott mot romer ökar och ytterst få fall klaras upp. För romska EU-migranter är situationen särskilt svår. Flera personer har misshandlats, tält har skurits sönder och husvagnar har satts i brand.

Under det senaste året har flera våldsamma attacker mot romska EU-migranter rapporterats. Flera personer har angripits och utsatts för misshandel. För Kemal Mahmut har hatet blivit en del av vardagen. Vi träffar honom där han sitter utanför Stockholms stadsbibliotek. Det är lördag kväll och mycket människor i omlopp.

– Många spottar. Det händer flera gånger om dagen, säger han.
Han har varit i Sverige i två veckor.

Att det skulle vara så här hade han inte väntat sig. Han berättar att människor stannar och skriker åt honom att han ska åka hem. På nätterna, när han sover, händer det att han får ta emot sparkar av förbipasserande.

HATBROTT VANLIGT INSLAG

Hatbrott är ett återkommande inslag i många romers liv, visar en granskning av hatbrottsanmälningar som

Kommissionen mot antiziganism har gjort. Både romska EU-medborgare och romer som är etablerade i Sverige utsätts för kränkningar. Anmälningarna har ökat stadigt under de senaste åren. Förra året gjordes 287 anmälningar, vilket är den högsta siffran hittills. Statistik från Brottsförebyggande rådet (Brå) visar att ytterst få anmälningar leder vidare till någon åtgärd. Bara tre procent av anmälningarna 2014 gick vidare till rättslig prövning. Vid

nästan en tredjedel av anmälningarna inleddes inte ens någon polisutredning utan fallen avskrevs direkt.

– Anmälningar från romer tas inte på tillräckligt stort allvar, säger Thomas Hammarberg, ordförande för Kommissionen mot antiziganism.

Han tycker att Polisen behöver se över sitt arbete och gå igenom hatbrottsanmälningar från romer mer ordentligt. Han tror också att kåren behöver rannsaka sig själv.

– Tyvärr tror jag att det finns ett stänk av gammal vanlig antiziganism. Det är därför anmälningarna inte riktigt tas på allvar, säger han.

GÅR INTE ATT DRIVA

Eva Sund, kommissarie på Polisens utvecklingsavdelning, håller inte med om att polisen inte tar hatbrott mot romer på allvar. Hon ingår i ett nationellt projekt med fokus på hatbrott och brott mot grundläggande fri- och rättigheter.

– Hatbrott är svåra att utreda. När jag hör hur t ex EU-migranter blir behandlade blir jag beklämd. Det är inte okej, men juridiskt är det svårt att gå vidare när gärningsmannen är okänd och det inte finns några vittnen, säger hon.

När ärenden läggs ner utan att någon polisutredning inleddes beror det på att förundersökningsledaren direkt ser att fallet inte går att driva juridiskt, menar Eva Sund. För att ett brott ska klassas som hatbrott måste det dessutom gå att bevisa att finns ett rasistiskt motiv, vilket enligt Eva Sund ofta är svårt.

Att så lite som tre procent av anmälningarna leder vidare till rättslig prövning gör att många uppfattar det som meningslöst att anmäla, menar Thomas Hammarberg. Undersökningar som Kommissionen mot antiziganism har gjort visar att mörkertalet är stort.

Kemal Mahmut anmäler inte sparkarna och de rasistiska skällsorden.

– Det går inte. Det skulle bara vändas mot mig. Det är alltid så. Polisen har börjat se dåligt på oss, säger han.

FLER BERÄTTAR

Juridikstudenten och föreläsaren Sunita Memetovic, själv rom, betonar att situationen ser olika ut för romer som är

etablerade i Sverige jämfört med för romer som kommer hit nu. Det är viktigt att se sambanden men också skillnaderna. Att antalet hatbrottsanmälningar ökar ser hon som ett tecken på att fler vågar berätta om brotten som de utsätts för.

– Det här håller på att komma fram i ljuset nu och det är verkligen på tiden, säger hon.

Statistik från Brå visar att brottstypen olaga diskriminering är särskilt vanlig vid antiromska hatbrott.

– Personer som kan identifieras som romer, t ex genom sina kläder, möts ofta av miss-tankar. De kan bli bevakade på ett

förnedrande sätt när de är och handlar och ibland släpps de inte in i affärer, säger Thomas Hammarberg.

Sunita Memetovic beskriver det som att polisen har ett stort reparationsarbete framför sig om man ska lyckas bygga upp förtroendet inom romska grupper, inte minst efter avslöjandet 2013 om Malmöpolisens registrering av resande.

– Hela härvan med registret har satt sina spår. Att de drabbade har fått skadestånd räcker inte, säger hon.

Eva Sund tycker att Polisen tydligt har erkänt att det var fel att upprätta registret.

– Vi anmälde oss själva till JK, men självklart förstår vi att det finns ett bristande förtroende. Det jobbar vi för att förändra, säger hon.

Hon nämner bl a polisens samrådsforum för utsatta grupper, dit romska organisationer kommer att bjudas in. Ett liknande forum har tidigare drivits regionalt i Stockholm och nu tas det vidare på nationell nivå.

UPP PÅ DAGORDNINGEN

Sunita Memetovic tror, paradoxalt nog, att avslöjandet av Malmöpolisens register har bidragit till att romers situation har lyfts upp på den politiska dagordningen. Hon nämner också regeringens vitbok, arbetet med romsk inkludering och etableringen av Kommissionen mot antiziganism som viktiga politiska satsningar.

– Det görs mycket, och det är mycket som har blivit bättre. Det ska vi inte glömma, men det finns fortfarande stora problem, säger hon.

I slutet av september skrev ministern

Stöd
arbetet mot
främlingsfientlighet
– bli medlem i
FN-förbundet!
Se www.fn.se

Åsa Regnéer och Martin Valfridsson, samordnare för utsatta EU-medborgare, på DN Debatt att det är bättre att hjälpa EU-migranter i deras hemländer än i Sverige. Utspelet kritiserades av människorättsorganisationer, som tyckte att debattartikeln signalerade att man inte borde ge någon slant eller på annat sätt stödja de EU-migranter som kommit till Sverige.

– Politiker bör vara försiktiga med vilka ord de använder i denna känsliga fråga. Vi ser på hatsajter på internet hur den typen av uttalanden tolkas och används av extremister för att legitimera angrepp, säger Thomas Hammarberg.

Han ser en ökad polarisering mellan rasister och antirasister i Sverige. Parallellt med ett växande engagemang för flyktingars och utsatta EU-migranternas rättigheter hörs rasistiska grupper starkare.

– Det är inte säkert att de här grupperna växer i antal personer, men deras attentat har blivit fler, säger han.

NÄTTERNA ÄR VÄRST

Utanför Stockholms stadsbibliotek går kvällen mot natt. Kemal Mahmut ska snart packa ihop sina saker och börja leta efter en sovplats. Nätterna är värst, säger han. De är en grupp på omkring 15 personer som sover tillsammans.

– Självklart är vi rädda. Vi drar täckena över huvudet så att vi inte ska synas.

■ Charlie Olofsson, frilansjournalist

Kommissionen mot antiziganism tillsattes av regeringen i anslutning till vitboken om övergrepp mot romer under 1900-talet. Kommissionen ska komplettera och förstärka samhällets insatser mot antiziganism. Regeringen har också beslutat om en långsiktig strategi för romsk inkludering 2012–2032. Arbetet samordnas av länsstyrelsen i Stockholms län.

Svensk MR-institution blir ny plattform i arbetet mot rasism

Svenska FN-förbundet arrangerade två seminarier på MR-dagarna som i år hade rasism som tema och hölls i Göteborg. Världshorisont var på plats när utformandet av en svensk MR-institution diskuterades.

Regeringen har tidigare i år beslutat att inrätta en institution för mänskliga rättigheter (MR) i Sverige, något som FN och FN-förbundet verkat för i många år. En hel del frågetecken kvarstår dock kring utformningen av en sådan institution. Klart är att den ska ligga under riksdagen.

Vid seminariet på MR-dagarna där frågan diskuterades deltog ordföranden för Kommissionen mot antiziganism Thomas Hammarberg, statssekreteraren på Kulturdepartementet Per Olsson Fridh, MR-konsulten Elisabeth Abiri, Morten Kjaerum från Raoul Wallenberginstitutet samt Aleksander Gabelic, ordförande för FN-förbundet. Moderator var Linda Nordin, FN-förbundets generalsekreterare.

INGA MEDEL I BUDGETEN

Per Ohlson Fridh beskrev Kulturdepartementets ansvar för MR-arbetet i Sverige och dess roll som samordnare för samtliga departements MR-insatser. Han betonade att MR länge uppfattades som viktigt "någon annanstans" och inte hemma i Sverige men sa att det inte är så längre. Att institutionen ska ligga under riksdagen är något som han, liksom övriga paneldeltagare, framhöll som positivt eftersom det ger en bred politisk förankring.

I årets budget finns inga medel avsatta till att inrätta en MR-institution vilket statssekreteraren menade beror på att kravet på oberoende gör att riksdagen först måste besluta om dess utformning. Först därefter kan frågan om finansiella medel tas upp i regeringen.

Thomas Hammarberg menade att

En ny svensk MR-institution diskuteras på MR-dagarna. Från vänster Thomas Hammarberg, Morten Kjaerum, Aleksander Gabelic, Elisabeth Abiri, Per Olsson Fridh samt Linda Nordin.

institutionen kommer att bidra till att MR-frågor kommer att få mer plats. I Kommissionen mot antiziganism pågår en diskussion om hur romer i Sverige kan få en röst. Polisens registrering lever kvar som ett färskt minne och förtroendet för myndigheter är generellt sett lågt. Därför är det viktigt att institutionen lyfter antiziganism, menade Hammarberg.

LÄRDOMAR FINNS

Morten Kjaerum belyste det faktum att Sverige idag saknas i nätverket av länder som har etablerade MR-institutioner. Det finns exempel i världen på institutioner som existerar men som inte lever upp till sitt uppdrag. Utifrån dem kan många lärdomar dras i utformandet av en svensk institution, menade han.

Elisabeth Abiri berättade att många individer i Sveriges kommuner vill arbeta med MR-frågor men att det är svårt att tyda lagar och dokument. Institutionen kan verka som en tydlig vägvisare i arbetet med MR i hela det svenska samhället. Vidare framhöll hon att den svenska staten är skyldig till att leva upp till internationella åtaganden om mänskliga rättigheter – det är ingenting som kan väljas bort.

Samtliga paneldeltagare var överens om att det behövs en massiv utbildningsinsats i Sverige i MR-frågor, något som blir en viktig uppgift för den nya institutionen.

ARBETET MOT RASISM

Hur kan en MR-institution underlätta arbetet mot rasism i Sverige? Världshorisont ställde frågan till ett par av paneldeltagarna efter debatten.

Den nya institutionen kommer att kunna ta ett brett grepp om MR-arbetet i Sverige, bl a genom utredningar och opinionsundersökningar om olika tematiska problem – såsom rasism, menade Hammarberg.

– De frågor som rör rasism får ytterligare en plattform och kommer nödvändigtvis inte behöva gå via diskrimineringsombudsmannen, fortsatte han.

Aleksander Gabelic menade att en MR-institution kommer att innebära att Sverige ännu bättre kan leva upp till sina internationella åtaganden, t ex FN:s konvention mot rasism.

– Institutionen kan motverka rasism bl a genom att arbeta med utbildning som skapar förståelse mellan människor i samhället.

■ Louise Gårdemyr

Foto: Denise Hammarberg

FN

FAKTA.

Foto: Annalena Karlsson/Andrens

ETNISK DISKRIMINERING I SVERIGE

Nätverket för mänskliga rättigheter diskuterar romers rättigheter i Sverige och polisens arbete.

FN och civilsamhället granskar Sverige

Rasism, främlingsfientlighet och etnisk diskriminering är allvarliga hot mot mänskliga rättigheter (MR) i stora delar av världen. I FN:s konvention om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering slås fast vad regeringarna behöver göra för att driva på utvecklingen åt rätt håll. I Sverige arbetar FN-förbundet och andra organisationer med att granska om regeringen sköter sina åtaganden.

FN:S KONVENTION OCH GRANSKNINGSKOMMITTÉ

Det främsta internationella verktyget för att motverka etnisk diskriminering är FN:s konvention om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering (*International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination, CERD*). CERD antogs av FN:s generalförsamling 1965 och trädde i kraft 1969. I dagsläget har 177 av FN:s 193 medlemsländer

anslutit sig. Regeringar som har anslutit sig till CERD erkänner:

- definitionen av rasdiskriminering som varje åtskillnad, uteslutning, inskränkning eller förmån baserad på ras, hudfärg, börd eller nationell eller etnisk härkomst, vilka har till syfte eller verkan att upphäva eller försämra erkännandet, åtnjutandet eller utövandet på likställd fot av mänskliga rättigheter och grundläggande friheter på

samhällslivets politiska, ekonomiska, sociala, kulturella eller andra områden,

- att de ska avskaffa rasdiskriminering, förbjuda diskriminerande praxis och, där så är berättigat, se till att vissa etniska grupper får utvecklas och åtnjuta skydd,
- att de ska göra det straffbart att sprida idéer som är grundade på teorier om rasöverlägsenhet eller hat och olaglig-förklara varje organisation som verkar för rasism.

Elever, föräldrar och personal vid en gymnasieskola i Stockholm demonstrerar mot rasism och främlingsfientlighet.

CERD är en av FN:s nio s k kärnkonventioner som har granskningskommittéer knutna till sig. Kommittéerna består av oberoende experter som har som uppgift att granska att de stater som anslutit sig till konventionen följer dess bestämmelser.

I kommittén för avskaffande av rasdiskriminering ("CERD-kommittén") sitter 18 politiskt oberoende experter från olika delar av världen. Kommittén har två treveckorsmöten per år i Genève. Stater som anslutit sig till CERD måste vart fjärde år lämna en rapport till kommittén om hur de uppfyller konventionens krav.

CERD-kommittén efterfrågar också alternativ information från icke-statliga

källor, vilken ofta samordnas i s k parallellrapporter. Efter att kommittén mottagit all information kallas statliga representanter till förhör där även personer från det civila samhället har möjlighet att delta. Efter förhöret utfärdar kommittén en rad rekommendationer angående vad som bör förbättras i landet i fråga, både när det gäller lagstiftning och den praktiska tillämpningen.

SVERIGE GRANSKAS

Sedan 1998 samordnar Svenska FN-förbundet ett nätverk med ett 60-tal riksorganisationer som på olika sätt arbetar med mänskliga rättigheter. Nätverket

sammanställer parallellrapporter till FN:s granskningskommittéer och till rådet för mänskliga rättigheter, anordnar seminarier och gör uttalanden om aktuella MR-frågor. I MR-nätverket samverkar frivilligorganisationer som gemensamt vill föra fram synpunkter på FN:s och svenska regeringens agerande i olika frågor som rör mänskliga rättigheter. FN-förbundet ansvarar för arbetet med CERD och därmed även för parallellrapporten till CERD-kommittén, som senast granskade Sverige i augusti 2013.

I parallellrapporten från 2013 uppmärksammar FN-förbundet med stöd av 49 andra frivilligorganisationer att tidigare rekommendationer från CERD-kommittén inte har följts av Sveriges regering. Antalet hatbrott ligger kvar på en hög nivå, rasistiska organisationer fortsätter sprida propaganda, nationella minoriteter marginaliseras alltjämt och arbetslösheten bland personer med utländsk bakgrund är fortsatt hög.

I CERD-kommitténs slutsatser från 2013 uttrycks bl a oro över

- att Sverige ännu inte har någon

Begreppet ras är omdebatterat. I svensk diskrimineringslag är ordet borttaget eftersom lagstiftarna ansåg att det inte fanns någon vetenskaplig anledning att dela upp människor biologiskt. I stället talar man om etnisk tillhörighet vilket preciseras som "nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande". CERD-kommittén har konstaterat att borttagandet av begreppet ur svensk lagstiftning kan leda till att det blir svårare att behandla anmälningar om rasdiskriminering. Parallellrapporten understryker att även om termen tagits bort finns fortfarande behovet av åtgärder mot rasism.

oberoende nationell institution för de mänskliga rättigheterna vilket försvårar genomförandet av CERD,

- att åtgärderna mot hatbrott inte är tillräckligt effektiva, att det råder avvikelse mellan antalet anmälda ärenden och antalet fällande domar samt att det inte finns någon tydlig gemensam definition av hatbrott,
- att hatpropaganda med rasistiska motiv mot bl a afrosvenskar, muslimer, romer och judar ökar,
- att rasist- och extremistorganisationer fortsätter att förespråka rasdiskriminering,
- att personer med utländsk bakgrund har sämre möjligheter på arbetsmarknaden och
- att de nationella minoriteterna samer och romer stigmatiseras och diskrimineras.

Sverige lämnade in en uppföljningsrapport i augusti 2014 där tre punkter från CERD-kommitténs slutsatser behandlas. Det rör hatpropaganda med rasistiska motiv, den socioekonomiska segregationen i samhället samt rasprofilering [se ordlista till höger]. Rapporten besvarades av CERD-kommittén i maj 2015.

Kommittén välkomnade de åtgärder som vidtagits men uppmanade samtidigt Sverige att fortsätta ta krafttag och arbeta fram effektiva åtgärder för att säkerställa att CERD-konventionen genomförs. Nästa gång Sverige ska rapportera till CERD-kommittén är i januari 2017.

MR-NÄTVERKETS RAPPORT

De punkter som FN-förbundet och de andra frivilligorganisationerna särskilt lyfte fram i sin parallellrapport 2013 var följande:

MR-institution (Artikel 2.1)

Det finns idag ingen oberoende nationell institution för mänskliga rättigheter i Sverige. Detta är något som Sverige fått kritik för ett flertal gånger. Enligt Parisprinciperna ska alla FN:s medlemsländer etablera en sådan institution för att stärka arbetet med de mänskliga rättigheterna. Både parallellrapporten och CERD-kommittén poängterar att en MR-institution vore ett viktigt och användbart verktyg för att förebygga alla former av rasdiskriminering och för att upprätthålla CERD-konventionen. Den rödgröna regeringen föreslog i juli 2015 att en ny oberoende MR-institution ska inrättas. Inga medel hade dock avsatts i budgetpropositionen som kom 21 september

och regeringen har meddelat att förslaget kommer att lämnas till riksdagen 2016.

Hatbrott (Artikel 2.1)

Hatbrottsstatistiken visar på höga siffror men få anmälningar leder till fällande domar. Det behövs en gemensam definition av hatbrott som alla brottsbekämpande myndigheter kan använda sig av samt en mer effektiv implementering av den hatbrottslagstiftning som redan existerar. Ett bra exempel som parallellrapporten tar upp och som den rekommenderar att fler områden i Sverige tar efter är Stockholmspolisens hatbrottsenhet.

Nationella minoriteter (Artikel 2.2)

Diskriminering baserad på etnicitet förekommer i Sverige. Särskilt utsatta grupper har inte samma möjlighet till arbete, utbildning, bostad, mark, språk, sociala tjänster och hälsa.

Antidiskrimineringslagen saknar bestämmelser som rör särskilda åtgärder baserade på etnicitet. Dessutom behöver de åtgärder som finns för att främja lika rättigheter och möjligheter för alla, oavsett etnisk tillhörighet, effektiviseras.

Rasistiska organisationer (Artikel 4)

Artikel 4 i CERD-konventionen handlar om att stater ska fördöma och bestraffa organisationer med rasistiska grundtankar som hetsar till hat och våld. I Sverige tillåts dock rasistiska organisationer eftersom den svenska lagstiftningen inte ger tillräckligt skydd mot organiserade former av rasism. CERD-kommittén framhåller att rasistiska organisationer bör olagligförklaras vilket Sverige idag inte gör. Parallellrapporten lyfter fram att Sverige bör följa CERD:s bestämmelser och samtidigt effektivisera implementeringen av den befintliga hatbrottslagstiftningen med tanke på rasistiska organisationers verksamhet. Det finns även ett behov av effektiva åtgärder som kan hantera rasistisk propaganda, även på internet, enligt parallellrapporten.

Arbetsmarknaden (Artikel 5)

Var och en har rätt att vara lika inför lagen oberoende av hudfärg, nationalitet, etnicitet eller ursprung, bl a när det gäller rätten till arbete. Etnisk diskriminering är vanligt förekommande på den svenska arbetsmarknaden, särskilt i samband med rekryteringsprocessen, även om det finns lagstiftning som förbjuder det.

ORDLISTA

(definitionerna baseras på NE.se om inget annat anges)

RASISM – att behandla människor olika utifrån hur de ser ut eller att sprida föreställningar om att yttre kännetecken också innebär vissa egenskaper, ett visst intellekt etc.

RASDISKRIMINERING – varje skillnad, undantag, inskränkning eller företräde på grund av ras, hudfärg, härkomst eller nationellt eller etniskt ursprung som har till syfte eller verkan att omintetgöra eller inskränka erkännande, åtnjutande eller utövande på lika villkor av mänskliga rättigheter och grundläggande friheter på politiska, ekonomiska, sociala, kulturella eller andra områden av det offentliga livet (ur Artikel 1, CERD-konventionen).

RASIFIERING – en term som används för att understryka att rastillhörighet är en konstruktion och inte ett biologiskt faktum. En rasifierad person blir av omgivningen förknippad med vissa egenskaper/beteenden p g a sitt ursprung.

Rasprofilering eller etnisk profilering är ett sätt för polisen att använda en persons ras, hudfärg eller ursprung som grund för att utsätta personen för detaljerade undersökningar, kontroller eller utredningar.

ETNISK DISKRIMINERING – negativ särbehandling på grund av tillhörighet till etnisk grupp, se rasdiskriminering.

ETNISK GRUPP – en allmänt vedertagen definition saknas.

AFROFOBI – rasism riktad mot människor med ursprung i Afrika söder om Sahara eller som tillhör den afrikanska diasporan (Mångkulturellt Centrum).

ISLAMOFABI – rasism riktad mot muslimer; en rädsla för islam med föreställningar om att islam som religion leder till ett negativt beteende.

ANTISEMITISM – rasism riktad mot judar och judendomen.

ANTIZIGANISM – rasism riktad mot romer.

OSKYLDIGHETSPRESUMPTION – var och en som är anklagad för brott har rätt att betraktas som oskyldig till dess att hans eller hennes skuld lagligen har fastställts vid en offentlig rättegång, där personen åtnjuter alla rättssäkerhetsgarantier som behövs för hans eller hennes försvar (Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, art 11).

Medvetenhet om och ansvar inför anti-diskrimineringslagen behöver lyftas hos arbetsgivare samtidigt som informations-spridning bland allmänheten om rätten till icke-diskriminering på arbetsmarknaden behövs.

FN:S SPECIALRAPPORTÖR

Bland FN:s många specialrapportörer på MR-området finns en för ”nutida former av rasism, rasdiskriminering, främlingsfientlighet och liknande intolerans” (*Special Rapporteur on Contemporary Forms of Racism, Racial Discrimination, Xenophobia and related Intolerance*). Posten inrättades 1993 och innehas sedan 2011 av Mutuma Ruteere från Kenya. Som oberoende expert är hans uppdrag bl a att studera och slå larm om både institutionaliserade och indirekta former av rasism och rasdiskriminering riktade mot nationella,

Rapporterna från regeringen, MR-nätverket och CERD-kommittén finns på www.fn.se/rasism.

etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt invandrad arbetskraft världen över. Årligen skriver specialrapportören en rapport till rådet för mänskliga rättigheter om arbetet med dessa frågor.

I specialrapportörens rapport från 2015 framgår att rasprofilering eller etnisk profilering ökat, särskilt efter 11/9. Begreppen kan förstås som ett sätt för polisen att använda en persons etnicitet eller ursprung som grund för att utsätta vederbörande för detaljerade undersökningar, kontroller eller utredningar. Polis, säkerhetspolis och gränspolis i olika delar av världen har framförallt profilerat migranter och etniska minoriteter vilket gör dessa till särskilt sårbara grupper. En av förklaringarna till den ökande trenden är terrorismbekämpning där profileringen motiveras av säkerhetsskäl. Rasprofilering är förbjudet under internationell MR-lagstiftning (se CERD artikel 2, 4, 5 och 7) och strider mot olika bestämmelser såsom rätten att leva fri från rasdiskriminering, rätten till likhet inför lagen, rätten till personlig frihet och säkerhet och rätten till oskyldighetspresumtion [se ordlistan].

FAMILJEN Mc ALLISTER
 Alla tre medlemmar i Svenska FN-förbundet med familjemedlemskap.

Bli medlem här
www.fn.se
 08-462 25 40

**Förbättra världen.
 Bli medlem.**

DET HÄR KAN DU GÖRA:

Rasism, främlingsfientlighet och etnisk diskriminering är företeelser som riskerar att splittra våra samhällen och leda till rädsla, utanförskap, orättvisor och våld. Alla goda krafter behövs för att i stället skapa en positiv utveckling. Här är några förslag på vad DU kan göra:

Värva en kompis!

Ju fler vi är som tar ställning mot rasism, främlingsfientlighet och etnisk diskriminering, desto mer kan vi göra. Genom att värva en vän att bli medlem i Svenska FN-förbundet stärker du vår röst för mänskliga rättigheter. Tillsammans gör vi skillnad! Gå in på www.fn.se/medlem.

Höj rösten mot näthatet!

I många grupper och forum på sociala medier sprids hatiska åsikter och negativa föreställningar om olika etniska grupper och om människor som kommer till Sverige från andra länder. Hjälptill att stoppa hatet genom att argumentera emot och visa att du inte håller med! Varje röst för tolerans och människovärde är värdefull!

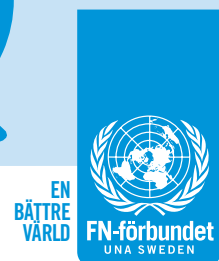
Informera andra!

Det finns många sätt att bidra till ökad kunskap och ökat engagemang hos dina medmänniskor. Beställ en bunt av Världshorisonts tem nummer om rasism och etnisk diskriminering och dela ut eller lägg i närmaste fikarum. Ett smidigt sätt att nå många är också att skriva en insändare till din lokaltidning där du står upp för alla människors lika värde och rättigheter.

Bli medlem
 i FN-förbundet!

Ring 08-462 25 40
 eller ansök på fn.se

Hallå där!

Ailin Moaf Mirlashari, grundare av StreetGäris – en organisation som nyligen anslutit sig till Svenska FN-förbundets nätverk för mänskliga rättigheter ("MR-nätverket").

Foto: Privat

Vad är StreetGäris?

'Gäri' är slang för tjej och uttalas med G. StreetGäris är dels ett nätverk på Facebook med över 6 000 medlemmar och dels en förening med elva styrelseledamöter. Syftet är att stötta varandra genom systerskap, inspiration och kompetensutbyte. Baserat på nätverkets behov och föreningens kapacitet arrangeras verksamhet som nätverks-träffar, bokcirklar, filmvisningar, manifestationer etc. I september ordnade vi en "Gärifika" där vi bjöd in frivilligorganisationer och personer som ville engagera sig till ett möte. Alla på plats ville göra skillnad – det var häftigt att se den kraften!

Du grundade StreetGäris 2013. Varför?

Jag kände ett behov av en mötesplats för mig och mina medsystrar där vi kunde hjälpa och pusha varandra. Jag tyckte att samhället var en enda stor mötesplats för killar och att det inte fanns någon plattform för tjejer.

Vad har hänt sedan dess?

Ett halvår efter starten bildade vi en

förening och tillsatte en styrelse. Nätverket har vuxit stadigt hela tiden och idag känns det som att verksamheten börjar landa och vi kan sätta ord på vad vi gör. Vi är en helt ny rörelse.

StreetGäris blev nyligen medlem av FN-förbundets MR-nätverk. Vad hoppas ni få ut av att vara med där?

Få in vår röst och våra perspektiv. Vi kan representera vårt nätverk och vår värdegrund.

Vad tror du att StreetGäris kan bidra med till MR-nätverket?

Vi behövs där! Det är viktigt att få in fler röster. StreetGäris arbetar med mänskliga rättigheter på olika sätt och vårt perspektiv behöver finnas med. Vi behöver lämna egot vid dörren och visa respekt vilket jag tror vi kan påminna fler organisationer om.

Det har varit mycket debatt om kvinnor i förorten under de senaste månaderna. Hur kan vi stärka kvinnors rättigheter i olika kulturella och religiösa grupper utan att spela främlingsfientliga krafter i händerna?

Media spelar rasisterna i händerna när

kvinnoförtryck definieras som enbart ett förortsproblem. Problemen är snarare strukturella och finns i hela samhället. De tar sig olika uttryck men grundproblematiken är densamma. Det handlar om alla kvinnor, i hela samhället. Det är farligt att stigmatisera grupper samtidigt som vi såklart inte ska förneka det som händer. Vi måste prata med varandra! Alla ska få berätta sin historia.

Den här intervjun ingår i ett temanummer om rasism och etnisk diskriminering i Sverige. Vad vill du säga om dessa frågor?

Jag arbetar alltid antirasistiskt och kritiskt mot diskriminerande strukturer. Inte minst för att jag själv är utsatt som rasifierad ung kvinna. Jag vet hur det är att inte få samma möjligheter och ha samma förutsättningar i olika rum, på grund av den jag är. Den här frågan är inte ny utan en problematik och verklighet som går att koppla till kolonialismen. Det är samma slags rasism fast den yttrar sig i nya former och förklädnader. Vi bör aldrig påstå att vi inte har problem med rasism i Sverige för det har vi i allra högsta grad. Vi måste prata om rasismen och sluta normalisera. Jag kommer fortsätta kämpa och driva den antirasistiska kampen så länge som jag och mina medsystrar/bröder diskrimineras, förnedras och förtrycks och framförallt så länge det sitter ett rasistiskt parti i vår riksdag och får driva sin inhumana politik.

■ Louise Gårdemyr

▲ BOKTIPS

Svart kvinna av Fanna Ndow Norrby

"Jag dras inte till mörkhyade. Eller alltså, jag föredrar snälla, smarta tjejer."

I oktober 2015 gav Natur & Kultur ut Svart Kvinna som bok. Kontot @SvartKvinna finns sedan tidigare på sociala medier. I boken har Fanna Ndow Norrby samlat berättelser som svarta kvinnor runt om i Sverige har skickat in. Där finns också texter från tolv personer som på olika sätt skriver om rasism och sexism.

Boken är viktig för den som känner igen sig, för den som inte alls kan relatera och för alla däremellan. Författaren skriver i förordet att hon genom sociala medier sett det stora behov som finns av att diskutera och bekämpa rasism mot svarta. Att hon har rätt framgår tydligt av boken. Läs!

■ Louise Gårdemyr

Anders Kompass blev Årets FN-vän

Foto: FN/Jan-Marc Ferré

FN-svensken Anders Kompass har utsetts till Årets FN-vän 2015 av Svenska FN-förbundet.

FN-tjänstemannen och visseblåsaren Anders Kompass utsågs i oktober till Årets FN-vän 2015 av Svenska FN-förbundet. Kompass skapade stora rubriker i våras då han stängdes av från sin tjänst som chef för fältarbetet vid FN-kontoret för mänskliga rättigheter (MR) i Genève.

Orsaken till avstängningen var att Anders Kompass överlämnade en intern rapport om sexuella övergrepp mot barn av franska soldater i Centralafrikanska republiken till franska åklagare i juli 2014. Han ansåg att hans chefer inte agerade i tillräcklig utsträckning. Detta var enligt FN-kontoret ett "allvarligt protokollbrott" då han inte tagit bort namn på offer, vittnen och utredare i rapporten.

Avstängningen i april 2015 ledde till omfattande kritik mot MR-kontorets ledning och upphävdes efter tre veckor. Den utredning som inleddes i april pågår fortfarande och Anders Kompass var därför förhindrad att själv komma och ta emot utmärkelsen Årets FN-vän samt medverka vid panelsamtalet på FN-förbundets seminarium inför FN-dagen.

HAR MÅNGA VÄNNER

Sympatitryckningarna under det gångna året har varit starka. Anders Kompass har genom åren gripit in i enskilda liv och stora skeenden, och har många vänner.

– Beskedet om avstängning kom som en stor chock. Jag är glad och tacksam över det fina stöd jag har fått. Många hör av sig, mina vänner i indianbyn i Guatemala där jag arbetade för 40 år sedan säger "Vi

minns dig Anders och vi har förtroende för dig". Och jag har i samtal fått starkt moraliskt stöd av utrikesminister Margot Wallström.

Anders Kompass har sedan 70-talet arbetat för att hjälpa dem som är utsatta. Då var han verksam i Centralamerika och arbetade för organisationen Frikyrkorna hjälper (nuvarande Diakonia) med internflyktingar. Han samarbetade också med MR-grupper i Guatemala, El Salvador, Nicaragua och Honduras.

– Jag jobbade under den här tiden på fältet med människor som riskerade sina liv. Många mördades, säger han.

I El Salvador stöttade han fredsprocessen som representant för det svenska utrikesdepartementet, och efter fredsavtalet 1992 arbetade han för FN med att förändra FN:s utvecklingsprogram UNDP:s roll i det salvadoranska samhället och knyta det till civilsamhället.

CHEF FÖR FÄLTARBETET

Sedan 2009 är han chef för fältarbetet vid FN-kontoret för mänskliga rättigheter i Genève. Hans fokus är fortfarande vad han kan göra för andra, sett så har steget från fält till topp varit kort:

– Drivkraften är oerhört viktig när man jobbar med mänskliga rättigheter – att aldrig glömma vilka människorna man arbetar för är. Papper, dokument och legala definitioner är viktiga när man ska gå vidare med reformarbete. Men i början och slutet finns den enskilda människan. Det bär jag med mig. Det har hjälpt mig

även under detta tunga år, säger han.

I motiveringen till utmärkelsen framhålls att Anders Kompass har försvarat viktiga FN-principer om mänskliga rättigheter och mänsklig värdighet och samtidigt påvisat behovet av större öppenhet och transparens i FN-systemet.

Han talar om de svårigheter som har drabbat honom inom detta system på samma sätt som han talar om sin tid på fältet:

– Jag gjorde mitt jobb. Det är det mina kollegor gör i fält varje dag. Vi dokumenterar inte bara övergrepp utan försöker också ingripa för att stoppa dem. Vi försöker få till stånd en rättsprocess för att ansvariga ska stå till svars och offren få upprättelse. Om inte FN skyddar, vilka ska då göra det?

EN GOD UTVECKLING

Hans förhoppning är att uppmärksamheten kring hans person och kring de övergrepp som han har påtalat ska leda framåt. Den externa panel som tillsatts för att granska hur FN agerar i fall av övergrepp mot barn ser han som en god utveckling.

– Kortsiktigt har det varit positivt. Frågorna har ställts på sin spets och nu handlar det om FN:s trovärdighet. Medvetenheten om de här frågorna är högre nu men en varaktig förändring kan det bli bara om det finns en klar vilja från FN:s högsta ledning, säger han.

■ *Marika Sivertsson, frilansjournalist*

Lovisa på Teskedsorden är Årets FN-supporter

Utmärkelsen Årets FN-supporter går i år för första gången till en representant för en av FN-förbundets anslutna riksorganisationer, nämligen Lovisa Fhager Havdelin på stiftelsen Teskedsorden.

Svenska FN-förbundet har sedan 2008 belönat insatser i den svenska FN-rörelsen genom att utse "Årets FN-supporter". En viktig del av FN-rörelsen är de 86 riksorganisationer som är anslutna till förbundet som ett uttryck för stöd åt FN-tanken. I år har förbundet valt att för första gången ge priset till en representant för en av dessa organisationer.

Mottagaren Lovisa Fhager Havdelin är sedan 2011 verksam på Teskedsorden.

– Jag blev först chockad, sedan oerhört glad. Det känns jättekul, säger hon när Världshorisont träffar henne för en intervju.

IDEELLT ENGAGEMANG

Lovisa har en lång historia av ideellt engagemang och har tidigare varit aktiv i både Helsingborgs och Lunds FN-föreningar. Hon har haft uppdrag för olika ideella organisationer och har bl a arbetat på en biståndsorganisation i New York.

Teskedsorden där hon jobbar idag är en ung organisation. Den grundades 2006 med syftet att främja positiva attityder i samhället och Lovisa är den enda som idag är heltidsanställd.

– Teskeden symboliserar handling, berättar Lovisa. Om alla bidrar med en tesked vatten är det möjligt att släcka den

eld som fanatismerna utgör i dagens samhälle.

Symbolen är hämtad från boken *Hur man botar en fanatiker* skriven av Amos Oz. Tanken är att alla utifrån sina förutsättningar kan bidra till en förändring. Lovisas hjärtefrågor är barns rättigheter och tolerans, något hon kan verka för i Teskedsorden genom dess attitydförändrande arbete.

TAR TID ATT FÖRÄNDRA

– Det tar dock tid att förändra, menar Lovisa. Att motverka intolerans är dessutom ett konfliktfyllt arbete eftersom det handlar om att olikheter ska kunna samexistera.

Lovisa var initiativtagare till att göra Teskedsorden till en av FN-förbundets riksorganisationer.

– Det känns självklart att vara en del av Svenska FN-

förbundet, säger hon, och det var ett naturligt steg eftersom Teskedsorden länge varit med i förbundets nätverk för mänskliga rättigheter.

Lovisa är en trogen läsare av Världshorisont och har därför sett tidigare pristagare i tidningen.

– Att priset i år går till en person i en riksorganisation tycker jag känns spännande och rätt i tiden, säger hon.

Prissumman på 10 000 kronor som årets FN-supporter tilldelas kommer Lovisa att använda till fortbildning.

■ Text & foto: Louise Gårdemyr

Lovisa Fhager Havdelin på stiftelsen Teskedsorden har utsetts till Årets FN-supporter 2015.

Annon

TESTA EN RÖDGRÖN HELGTIDNING!

ETC är nyhetsmagasinet som varje vecka gör dig lite smartare. Med ledare av Maria-Pia Boëthius, fördjupande reportage och intervjuer där människor verkligen får prata till punkt.

Nu har du chansen att **testa två nummer helt utan kostnad.**

Skicka ett mejl till kundtjanst@etc.se med ämnesraden "Prova ETC Helg i två veckor" och upptäck nöjet att få nyheterna, berättelserna och bilderna som säger lite mer direkt i brevlådan på lördagsmorgnarna.

Ge bort Världshorisont i julklapp!

Bidra till kunskap och engagemang för globala frågor genom att ge bort en prenumeration på Världshorisont i julklapp! För 190 kr får du ett snyggt presentkort med kuvert samt fyra nummer av tidningen i mottagarens brevlåda under 2016. Välkommen med din beställning senast den 10 december till vardshorisont@fn.se.

Dags att nominera Årets FN-lärare!

Den 1 december till 31 januari tar FN-förbundet emot nomineringar till utmärkelsen Årets FN-lärare. Lärare på någon av FN-skolorna i Sverige som "gjort särskilt betydelsefulla insatser för att öka kunskapen, engagemanget och förståelsen för globala frågor i skolan" kan nomineras. Förra läsåret gick priset till Daniel Gustafsson Emmertz vid gymnasieskolan Spyken i Lund. Pristagaren vinner en plats på FN-förbundets C-kurs i Genève, inklusive resa och boende. Se www.fn.se/fnlarare

Välkommen till vårens kurser!

Vårens program för FN-förbundets hel-dagskurser finns nu på www.fn.se/kurs. Välkommen att gå vår grundkurs i FN-kunskap eller våra tre fortsättningskurser inom fred och säkerhet, mänskliga rättigheter och globalt utvecklingsarbete.

Referensgruppen 2016

Varje år utser FN-förbundet en referensgrupp bestående av sex unga medlemmar från hela Sverige. Referensgruppen är en viktig del av förbundets ungdomsversamhet och fungerar bl a som projektgrupp för den årliga UNg-konferensen i maj. Årets referensgrupp består av Isatou Bah (Sydvästra Skånes FN-förening), Amanda Ring (Helsingborgs FN-förening), Olle Johnsson (Jönköpings FN-förening), Olivia André (Göteborgs FN-förening), Raiana Chowdhury (Uppsalas FN-förening) samt Caroline Wrangsten (Stockholms FN-förening). Mer information finns på www.ungbloggen.se.

Välkommen att handla i FN-shopen!

På www.fn.se/butik hittar du allt från vårt exklusiva Snö of Sweden-armband till en snygg tygkasse med FN-skrapan och annat användbart så som vattenflaska, paraply och keps. Självklart med FN-logga så att du visar din globala identitet!

Folkrörelserrepresentant i FN

Tanja Mitic från FN-förbundets styrelse deltog under två veckor i november som folkrörelserrepresentant i Sveriges delegation till FN:s generalförsamling. I delegationen på åtta personer ingick även sex riksdagsledamöter och en representant för LO.

"Alla borde vara feminister"

En skrift om feminism av den nigerianska författarinnan Chimamanda Ngozi Adichie

har översatts till svenska och kommer under december att skickas till 100 000 gymnasieelever i årskurs 2. Bakom projektet står Albert Bonniers förlag och en rad svenska organisationer, däribland FN-förbundet som även ansvarar för produktionen av en lärarhandledning. Både skrift och handledning kommer att publiceras på www.fn.se.

Läs om våra systerförbund!

Svenska FN-förbundet har samarbeten med sex engagerade FN-förbund i Afrika och Östeuropa som under 2015 bl a har möjliggjort en lagförändring i DR Kongo, ett nytt klimatprojekt i Tanzania och ungdomskonferensen *African Youth Conference on Climate Change* i Zimbabwe. Läs mer på www.fn.se eller kontakta Sophia Tuwesdotter, sophia.tuwesdotter@fn.se.

Hej Snippan är tillbaka!

Apoteksgruppens omåttligt populära Hej Snippan-necessär finns återigen att köpa i apotek runt om i landet, denna gång med nytt juligt utseende. När du köper necessären för 20 kr går hela summan till arbetet mot könsstämpning och barn-äktenskap genom projektet Flicka.

Du kan också ge en julgåva till projektet i kassan. Hitta ditt närmaste apotek på www.apoteksgruppen.se.

Foto: Privat

Barbro Gustafsson,

61 år, från Växjö är medlem i FN-förbundet och månadsgivare till två av dess projekt, Flicka och Skolmat. Genom att stötta projekten

stärker Barbro flickors rättigheter och möjliggör för fler barn att gå i skolan.

Varför valde du att stötta FN-förbundet?

– Jag besökte en matmässa i Växjö där Växjö FN-förening stod och delade ut information. Det var engagerade och fina ungdomar som inspirerade mig att stötta både Flicka och Skolmat.

Hur kom det sig att du blev just månadsgivare?

– Det är praktiskt! Jag behöver inte gå på gångta ställning till att ge ett bidrag utan det sker automatiskt varje månad.

Varför tycker du att Flicka och Skolmat är viktiga projekt?

– Jag har jobbat som lärare större delen av mitt liv och anser att utbildning är den mest kraftfulla vägen till ett bättre liv. Det är viktigt att barn, oberoende var de växer upp, får möjlighet att gå i skolan – något som båda projekten verkar för! Jag stöttade tidigare ett projekt i en annan organisation som också arbetade mot kvinnlig könsstämpning men det lades ner. Jag tycker det är en viktig fråga och blev glad när jag blev introducerad för Flicka.

Läs mer om projekten på www.fn.se/projekt.

Bli månadsgivare
du också!
[www.fn.se/
manadsgivare](http://www.fn.se/manadsgivare)

100 unga i FN-rollspel på UN City

I slutet av oktober arrangerade de nordiska FN-förbunden för fjärde gången det gemensamma FN-rollspelet Nordic MUN (*Nordic Model United Nations*). Närmare 100 ungdomar över 18 år från 20 olika länder medverkade.

FN-rollspel är ett effektivt sätt att öka kunskapen om internationellt samarbete och de globala frågor som dagligen diskuteras i FN. Temat för Nordic MUN denna gång var skyldighet att skydda samt kopplingen mellan säkerhet och utveckling. Särskilt fokus ägnades även åt barns och kvinnors rättigheter.

En av delegaterna var Sandra Jansson,

praktikant på Svenska FN-förbundet, som fick representera Iran i generalförsamlingen.

– Det var första gången jag deltog i ett FN-rollspel. Konferensen var jättespännande. Det var svårt att agera som diplomat men också väldigt lärorikt, säger hon.

– Jag representerade Iran och det var intressant att argumentera utifrån ett perspektiv som jag inte är van vid.

Svenska FN-förbundet var projektledare för NordicMUN som för första gången hölls i UN City i Köpenhamn, ett byggnadskomplex som bl a rymmer kontor för tio FN-organ, konferenslokaler och världens största lager för humanitärt gods.

Foto: Svenska FN-förbundet

Generalförsamlingen vid FN-rollspelet Nordic MUN röstar om en resolution.

Kommande FN-rollspel

Den 21-24 januari 2016 är det dags för UMUN, Uppsala Model United Nations. Denna årliga FN-simulation riktar sig till studenter på högskolenivå och genomförs helt på engelska. Läs mer på www.uppsalamun.org.

Svenska FN-förbundets årliga nationella FN-rollspel för gymnasieelever, SweMUN, äger rum den 12-14 april i Örebro. SweMUN 2016 arrangeras tillsammans med FN-skolan Karolinska gymnasiet. Se www.fn.se/rollspel.

SMUN, Stockholm Model United Nations, arrangeras varje år i november på Handels-högskolan i Stockholm. Se www.smun.se.

UN City i Köpenhamn är byggd enligt den senaste gröna tekniken med bl a 1 400 solpaneler, havsvatten för kylning och regnvatten för toalettspolning. Byggnaden invigdes 2013.

Foto: Wikimedia Commons/Heb

FN:s 70-årsdag firades

FN-högkvarteret i New York var en av ca 300 kända byggnader runt om i världen som lystes upp med blått på FN-dagen den 24 oktober.

Runt om i världen uppmärksammades FN:s 70-årsjubileum på FN-dagen den 24 oktober. Omkring 300 kända byggnader runt om i världen lyste blå – däribland Globen i Stockholm och FN-högkvarteret i New York – och det hölls konserter, seminarier och olika slags evenemang.

Svenska FN-förbundet firade traditionsenligt FN-dagen med ett stort seminarium i Stockholms konserthus den 23 oktober. Bland talarna märktes biståndsminister Isabella Lövin. En expertpanel diskuterade skydd av flickor och kvinnor i konflikt och utmärkelserna Årets FN-vän och Årets FN-supporter delades ut (se föregående uppslag).

Dagen dessförinnan anordnade sex av organisationerna i den sk FN-familjen i Sverige en programdag på Stockholms universitet. Det bjöds på frukost, lunchmacka och olika seminarier för både

studenter och allmänheten.

I Varberg hölls en internationell fredskonferens den 23-25 oktober som en del av projektet *Varberg Calling for Peace*. FN-förbundet var en av arrangörerna och uppmärksammade med sina programpunkter situationen i Syrien, Mali och Kongo.

På många platser runt om i landet arrangerade också FN-föreningar och FN-distrikt lokala aktiviteter med anledning av FN-dagen och FN:s 70-årsjubileum. Läs mer om detta på sid 20-22.

Svenska FN-förbundet har samarbeten med sex FN-förbund i Afrika och Östeuropa och även hos dem stod FN-firandet högt på dagordningen. I Sydafrika lystes t ex det mäktiga Taffelberget upp med FN-blått. Besök www.fn.se för mer info kring deras verksamhet.

Foto: Anna Högren

FN:s 70-årsjubileum firades av Stockholms FN-förening med tal, musik, ballonger och tårta.

70-årsjubileum – i historiens sken och med framtiden i fokus

Stockholms FN-förening firade FN:s 70-årsjubileum med ett välbesökt födelsedagskalas, där såväl historien som framtiden stod i fokus.

Ur andra världskrigets kaos föddes FN – en global gemenskap, byggd på gemensam värdegrund: alla människors lika värde. Det påminde vi om genom Mietek Grocher, som överlevde nio koncentrationsläger. Han berättade om sitt liv och underströk vikten av att arbeta för att historien inte ska upprepa sig.

Vi fick en inblick i den svenska FN-rörelsens historia, genom en personlig betraktelse av Lars Eriksson, FN-förbundets tidigare förbundssekreterare.

FN är en viktig, global mötesplats för fredsbyggande arbete. Men organisationen måste reformeras – och det måste börja med säkerhetsrådet, underströk Hans Corell, fd undergeneralsekreterare för rättsliga frågor i FN. Det borde vara en självklarhet att lagda veton motiveras, underströk han.

– Krig planeras och beslutas av människor, poängterade Maj Britt Theorin, nedrustningsexpert. FN:s nyantagna globala mål för hållbar utveckling går att uppfylla även på lokal nivå, i Stockholm! Ewa Larsson, ordförande i Skarpnäcks stadsdelsnämnd, berättade hur. För underhållningen stod Tensta Gospel Revelation. Ett 60-tal medlemmar deltog i jubileumsseminariet denna soliga lördags-eftermiddag – och bjöds på FN-tårta, så klart.

Nora Weintraub, ordförande i Stockholms FN-förening

Här följer ett urval av hur 65 FN-föreningar och FN-distrikt runt om i Sverige uppmärksammade FN-dagen:

Försvarsminister Peter Hultqvist höll tal när **Borlänge FN-förening, Falu FN-förening, Nedansiljans FN-förening, Södra Dalarnas FN-förening** tillsammans med **Dalarnas FN-distrikt** arrangerade ett seminarium om fred i norra Europa.

Borås FN-förening uppmärksammade FN-dagen med flera aktiviteter. Däribland med ett tal om vikten av FN i arbetet för fred, mänskliga rättigheter och utveckling. I lokal press fick FN-dagsfirandet ett eget uppslag.

Bräcke FN-förening firade traditionsenligt FN-dagen genom att en barnkör framträdde på

olika platser i kommunen. Något som enligt föreningens ordförande Siv Nordqvist är mycket efterlängtad och uppskattat.

Eslövs FN-förening tar i sitt arbete för mänskliga rättigheter avstamp i biofilmen Taikon som handlar om hur romer lämnats utanför. Föreningens ungdomar diskuterar innehållet med elever på skolor i området.

Flicka och Skolmat uppmärksammades av **Gotlands FN-förening** på biblioteket i Visby på FN-dagen. De visade i samband med detta filmen Ana fyller 14.

Gävle FN-förening firade FN-dagen med informationsbord på stadsbiblioteket. Där mötte de många intresserade gävlebor. Föreningens ungdomssektion firade även på Vasaskolan.

I Göteborg firades FN-dagen på flera sätt tack vare **Göteborgs FN-förening**. FN-flaggan var hissad på flera platser. På Bergsjöns bibliotek fanns föreningsrepresentanter på plats vid utställningen om Skolmat. På stadsbiblioteket hölls tal om FN och en föreläsning om mänskliga rättigheter. I köpcentret Nordstan pågick många aktiviteter, bl a genom omröstningsstationen My World och fiskdammar vilka inbringade flera tusen till FN-fondens insamlingsprojekt.

Foto: Lars Sjö

Människor i Haparanda gick samman för att stå upp för gränslös vänskap vid riksgränsen.

FN-dagen uppmärksammades av **Haparanda FN-förening** i flyktingsituationens tecken. 200 personer samlades på torget vid riksgränsen för att lyssna på tal. En ceremoni hölls där deltagarna stod hand i hand på ömse sidor av gränsen i symbolik för gränslös vänskap. Därefter gick man i fackeltåg till kyrkan som blev fullsatt. Där talade landsbygdsminister Sven-Erik Bucht. Två unga flyktingar berättade om sin flykt och musiker sjöng en specialarrangerad sång med syriansk och svensk text.

Hässleholms FN-förening arrangerade ett dialogmöte på temat hållbar utveckling. Där diskuterades bl a hållbar samhällsutveckling ur ett miljöperspektiv. Föreningens ordförande, Jan-Ole Engkvist, höll dessutom ett högtidstal under höstmarknaden.

Jönköpings FN-distrikt anordnade tillsammans med Dag Hammarskjöldstiftelsen och **Jönköpings FN-förening** en informationsdag på Stadsbiblioteket. Sopplunch serverades och SWEDEC berättade om Försvarsmaktens fredsbevarande arbete. Distriktets ordförande Joakim Robertsson berättade om sina upplevelser av att arbeta i krigsdrabbade områden.

Kalmar/Ölands FN-förening visade under ett par veckor en utställning på temat jämställd-

het på Linnéuniversitetets bibliotek. Valsedlar med oläsbar text fick illustrera svårigheten att påverka samhället som analfabet. På FN-dagen informerade de om FN-förbundets projekt på ett köpcentrum.

FN-dagen firades först tillsammans med 350 skolbarn av **Karlskoga/Degerfors FN-förening**. Därefter hölls ett arrangemang för allmänheten.

Karlskrona/Ronneby FN-förening anordnade ett möte där FN-förbundets biträdande general-sekreterare Jens Petersson var på plats för att belysa världsläget med fokus på flera av de pågående krigskatastroferna.

På FN-dagen firade **Katrineholms FN-förening** sitt 50-årsjubileum på kulturhuset med FN-flaggan hissad. Jubileets huvudtalare var FN-förbundets ordförande Aleksander Gabelic som samtalade med åhörarna om FN:s roll i världen.

Kristianstads FN-förening hade flyktingfrågan i fokus när FN-dagen firades i av 70 personer. En tyst minut hölls för offren i Trollhättan

Kungsbacka FN-förening firade FN 70 år med temat fred. Ett fredsrum skapades mitt på kultur-torget där besökarna kunde skriva ner sina tankar. Tal och föreläsningar varvades med en fredskonsert. Minital av fem talare som visade tjugo bilder var och talade tjugo sekunder till varje bild inspirerade.

Eva Ringdahl, ordförande för Kungsbacka FN-förening, tackar FN-dagsfirandets musiker.

FN-dagen uppmärksammades av **Laholms FN-förening** genom filmvisning av Trevligt folk då 150 gymnasieelever intog biografen. På kvällen hölls en offentlig visning. I FN-föreningens Fair Trade shop i Laholm bjöds det på FN-dagsfika.

Intill Reuterswårds tankeväckande Non Violence-revolver med två knutar firade **Landskrona FN-förening** FN-dagen. Ordföranden Tor Johanson lyfte upp vikten av att förebygga hatbrott mot flyktingar.

Laxå FN-förening bjöd in till födelsedagsfest för FN. En nybliven medlem skildrade hur det kan

kännas att fly från ett krigshärjat land med ett litet barn i handen.

Samtidigt som utställningen Flicka visades i Lidköpings stadsbibliotek, firade **Lidköpings FN-förening** FN-dagen genom ett lyckat samarbete med en idrottsklubb och lokaltidning. Tillsammans genomförde de en tipspromenad.

Tillsammans med andra lokala föreningar och studieförbund uppmärksammade **Ljungby FN-förening** FN-dagen med en manifestation på torget under parollen "Legala flyktingvägar! Välkommet mottagande!". Stämningen var varm och upplutningen stor, hälsar de.

Luleå FN-förening firade FN-dagen i domkyrkan. Kriget i Syrien uppmärksammades och pengar samlades in till stöd för flyktingar.

Staffan Landin använde programmet Gapminder för att visa att mycket i världen blivit bättre.

Lunds FN-förening firade FN:s 70-årsjubileum tillsammans med andra lokala föreningar. Staffan Landin visade engagerat med hjälp av dataprogrammet Gapminder många exempel på hur världen blir bättre. I pausen såldes FN-bakelser.

FN-dagen var lite extra speciell för **Malmö FN-förening** eftersom föreningen firade 60 år. Detta uppmärksammades genom en dag med föreläsningar, musik, mat och filmvisning. Temat var krig och flykt. Förbundets generalsekreterare Linda Nordin var på plats och belyste FN 70 år.

Mariestads FN-förening firade FN-dagen på stadsbiblioteket tillsammans med andra lokala föreningar. De visade en utställningen om jämställdhet och samlade in pengar till Flicka. De besöktes av poeten Athena Farrokhzad som på ett inspirerat sätt berättade om sitt liv.

Mjölby-Motala FN-förening uppmärksammade FN-dagen genom att bjuda in till konsert och

utställning på temat "Fri att uttrycka sig". De uppmärksammade även Skolmat.

Mönsterås FN-förening firade FN-dagen tillsammans med andra lokala föreningar. Tal om FN:s roll i världen och aktuella händelser blandades med sång och dans.

Tillsammans med en högstadieskola genomförde **Nordanstigs FN-förening** en tipspromenad för hundra elever. Mellanstadiet hade samtidigt en temadag om FN.

På FN-dagen firade **Norrköping FN-förening** 35-årsjubileum med integrationstema. Sakina Ntibanyitesha, som kommit till Sverige som FN-kvotflykting från DR Kongo berättade om sina erfarenheter med utgångspunkt i två prisbelönta självbiografiska böcker.

Under två dagar deltog **Nybro FN-förening** i en gala på FN-tema med sång, musik och tal på Fagerslättsskolan. På FN-dagen samtalade man om FN med förbipasserande på stan. På kvällen ordnades internationellt café med film, musik, tal och trevlig samvaro med hundra personer.

I ett samarbete mellan **Olofströms FN-förening** och andra lokala föreningar genomfördes en aktivitet i fredens tecken på FN-dagen. Deltagarna samlades vid ett brofäste för att under tystnad vandra hand i hand över bron som en symbol för fred.

Oskarshamns FN-förening erbjöd sina medlemmar att på FN-dagen delta på Palmedagen eftersom denna i år ägde rum i just Oskarshamn. Temat var vårt östra grannskap.

Partille FN-förening visade utställningen om Skolmat under FN-dagsveckan och samtalade om Skolmat och de globala målen för hållbar utveckling. FN-föreningens ungdomsgrupp arrangerade även en tipspromenad.

Skåne FN-distrikt samlade inför FN-dagen representanter från distriktets FN-föreningar till en uppskattad styrelseutbildning under ledning av Ing-Britt Pettersson Nyholm.

– Jag tycker intresset och tillväxten ser ljus ut, jag vill uttrycka min glädje att dessa ungdomar vill förverkliga FN:s mål, hälsar Esbjörn Jonsson, ordförande i Skånes FN-distrikt.

Skövde FN-förening visade upp sig på ett arrangemang som Karlsborgs Soldathem höll i.

Fokus låg på Mali och de svenska FN-styrkor som finns där. Uppåt 800 personer var på plats.

Under rubriken "Medmänniskor och människor på flykt" firade **Sollentuna FN-förening** FN-dagen i kommunhuset. 120 personer deltog när Migrationsverkets enhetschef Hayan Ismail delade med sig av fakta och egna erfarenheter som flykting. – Riksdagsledamoten Birgitta Ohlsson Klamberg talade om FN och människor på flykt så engagerat och känslomässigt att alla blev berörda, hälsar föreningens ordförande Elsa Tegstam.

Sotenäs FN-förening firade FN-dagen genom att bli lyfta FN 70 år på en av kommunens mässor. De uppmärksammade även situationen i Israel och Palestina.

Inför FN-dagen var **Stenungsund, Tjörn och Orust FN-förening** med och arrangerade ett seminarium i riksdagen under rubriken "Världsparlament nästa". På FN-dagen hade de en föreläsning på

Foto: Jacomien Jellema-Hallfema

Teatern i Kristianstad lystes upp i blått för att uppmärksamma FN:s 70-årsjubileum.

Kulturhuset i Stenungsund på temat global demokrati. De besökte även en gymnasieskola.

Sundsvall/Timrå FN-förening var med när skolan i Ljustorp firade FN-dagen. Bl a berättade Tommy Klaar om sin FN-tjänst.

Strängnäs FN-förening firade FN-dagen traditionsenligt i Mariefreds kyrka. Firandet startade med föreläsning om mänskliga rättigheter. Där-efter bjöds det på tal av föreningens ordförande Ursula Falkringe.

De globala målen för hållbar utveckling kopplat till äldre lyftes fram av Eva Brattander från FN-förbundet när **Sunne FN-förening** firade FN-dagen. Kommunen berättade om den beredskap kommunen har när det gäller äldre flyktingar som kommer till orten.

Sydvästra Skånes FN-förening hade under ett par veckor FN-information på sex bibliotek med anledning av FN-dagen. På FN-dagen hade de öppet hus och insamling till flyktingar från Syrien.

Södertäljes FN-förenings ordförande Sari Hillblom deltog tillsammans med FN-förbundets ordförande Aleksander Gabelic vid ett kommunfullmäktigemöte för att informera om FN-förbundet lokalt och nationellt. Inför FN-dagen arrangerade de filmvisning av Ana fyller 14. FN-förbundets kampanjansvarige Julia Gerestad föreläste om Flicka och en lokal tjejjour berättade om flickors rättigheter ur ett lokalt perspektiv.

Tierps FN-förening firade FN-dagen på biblioteket. Där diskuterades de nya globala målen för hållbar utveckling och hur FN:s arbetsformer behöver utvecklas. Det arrangerades även en temavecka om FN på vuxenutbildningen som avslutades med högtidstal, musik och filmvisning.

Tingsryds FN-förening var på plats när skolan Academy Of Music & Business genomförde konserten "Det kunde varit vi" i samband med FN-dagen. Pengar samlades in till människor på flykt från krig.

Torsby FN-förening tog fasta på FN-kampanjen "Turn the World UN Blue" när de lyste upp ortens björnstaty på FN-dagen. De spred information om de nya globala målen för hållbar utveckling och samlade in pengar till Flicka.

Kring FN-dagen visade **Trollhättans FN-förening** utställningen "Jämställdhet – nyckeln till utveckling" i foajén i Folkets hus. Deras planerade FN-dagsarrangemang ställdes in på grund av morden i en skola på orten.

Uddevalla FN-förening firade FN-dagen under temat FN:s internationella jordår. Raho Mohamed från FN-föreningens nystartade ungdomssektion informerade om de nya globala målen för hållbar utveckling. Pengar samlades in till Skolmat.

Tre dagar runt FN-dagen arrangerades ett Internationellt Fredsforum i Varberg där **Varbergs FN-förening** var medarrangör. Forumet tog avstamp i en fredskonferens som hölls i Varberg för 100 år sedan. Varbergs FN-förening arrangerade tillsammans med FN-förbundet fyra välbesökta seminarier som bl a handlade om FN:s verktygslåda kopplat till situationen i Mali och Syrien. Sex ungdomsmedlemmar från hela landet berättade om sina tankar om FN och framtiden.

Journalisten Bitte Hammargren belyste situationen i Mellanöstern när **Vårgårda FN-förening** uppmärksammade FN-dagen. En insamling gjordes till FN-fondens insamling till mat för

människor i flyktingläger runt Syrien. Några månader tidigare gjorde FN-föreningen en mycket uppskattad utflykt till Borås Djurpark tillsammans deltagarna i en språkcirkel och deras familjer.

Västerbergslagens FN-förening arrangerade en tävling för mellanstadieklaser där den klass som vann fick en jordglob. Denna delades ut i samband med FN-dagsfirandet i Folkets hus som hade mångkulturellt tema hela veckan.

150 barn samlades i parken i Malung när **Västerdalarnas FN-förening** firade FN-dagen med sång, tal och dikter. Det hela avslutades med att ballonger släpptes upp som en manifestation för fred och frihet.

Västmanlands läns FN-distrikt, Västerås FN-förening och Hallstahammars FN-förening såg till att FN-flaggan hissades på olika platser i området såsom på Västerås stadshus. Sång, tal, teater och samtal om FN ägde rum på flera platser och pengar samlades in till människor på flykt från Syrien.

Växjö FN-förening bjöd på tårta samtidigt som de informerade om FN:s arbete på Linnéuniversitetet. Situationen för människor på flykt från Syrien uppmärksammades. Man höll även tal om FN vid en gudstjänst.

– Våra evenemang var en succé och vi lyckades nå ut till en bred åldersgrupp vilket var jätteroligt, hälsar Erika Carlsson, ordförande i Växjö FN-förening.

Åre FN-förening arrangerade en cafékväll i Järpen med musik och lotteri där pengarna gick till människor på flykt från Syrien. På fredskullen fanns FN-flaggan hissad. Föreningen firade även FN-dagen på en SFI-skola och talade om aktuella världshändelser.

På Stora torget hade **Örnsköldsviks FN-förening** ställt upp ett informationsbord på FN-dagen där de samtalande med förbipasserade.

Östhammars FN-förening anordnade en ordfestival på FN-dagen där de uppmärksammade FN:s 70 år. När två författare i exil, Azar Mahloujian och Arkan Asaad, berättade om sina liv och sin flykt lyssnade närmare 200 personer.

SKRIV TILL LANDET RUNT:

Redaktör: Eva Brattander
E-post: eva.brattander@fn.se
Telefon: 08-462 25 53

ALEKSANDER GABELIC
ORDFÖRANDE I SVENSKA FN-FÖRBUNDET:

SKULLE BARACK OBAMA KUNNA BLI LANDSHÖVDING I SVERIGE?

FN står för många viktiga och goda värden, inte minst budskapet om alla människors lika värde och rättigheter. Sverige bidrar som FN-medlem på många olika sätt till en bättre och rättvisare värld. Arbetet för kvinnors och flickors rättigheter är, med tanke på hur världen ser ut, särskilt bra.

Den senaste tiden har många människor sökt sig till Sverige. Vi har öppnat våra hjärtan och visat stor solidaritet. Samtidigt brinner flyktingförläggningar. En lärarassistent och ett barn mördas för sitt ursprung på en svensk skola. Spänningarna blir allt tydligare och reaktioner kommer bli från kommuner som har svårt att hantera flyktingmottagandet.

Sverige är enligt flera undersökningar anmärkningsvärt dåligt på att integrera nya människor i samhället. Utanförskapet framstår som skrämmande för den som bemödar sig att se verkligheten. Svenska FN-förbundet har i en rad parallellrapporter till FN uppmärksammat diskriminering och rasism i Sverige.

Sverige är mångkulturellt och blir det alltmer. Men vi lever i parallella samhällen. Beslutsfattare, ledande företagare och organisationsföreträdare lever i välmående delar av kommuner och stadsdelar. På arbetsmarknaden är chefspositioner oftast förbehållna personer med svenskklingande namn. I näringslivet finns positiva exempel, men i förvaltningen är det sämre. Framför allt i stadsförvaltning, domstolar och myndigheter är det obehagligt dåligt.

Glastaket är påtagligt och förnekelsen uppenbar. I diskussionen

om kvotering hörs motargument men ofta saknas kompletterande tankar om vad som kan göras i stället. Det talas om behovet att lagstifta om kvinnors representation. Det är välkommet och tycks allt mer accepterat. Motsvarande möjlighet finns inte i dag för personer med utländsk bakgrund som kan ha gedigen universitetsutbildning men ofta står utanför de nätverk som krävs för att ta sig in på arbetsmarknaden.

Sverige står inför stora utmaningar. Den tidigare statsministern Fredrik Reinfeldt talade i riksdagen om vikten av att riksdagsledamöterna arbetar för ett Sverige där vi inte är "vi och dem" utan bara "vi". Det är vackra ord som förpliktigar. Zlatan Ibrahimovic är en förebild för många. Fler förebilder behövs på ledande positioner, inte minst i regeringskansli och myndigheter. Chefskap för människor med annan bakgrund ger hopp för andra och underlättar också mångfaldsperspektivet vid anställningar. Det kan i sin tur minska rasismen och diskrimineringen.

Sverige och framförallt politiken måste tänka nytt. Mångfaldsplaner måste utarbetas av regeringen med klara mål och tidsramar för att få bli fler personer med utländsk bakgrund på ledande befattningar.

Jag är hoppfull på längre sikt. En fråga jag ofta ställer mig själv är: varför kan Barack Obama bli president i USA men inte landshövding i Sverige? Om vi kan förstå och ändra på det tillsammans så kan vägen till ett bättre Sverige för alla bli lättare och framför allt kortare.

Nästa nummer

... kommer ut den 29 februari och kommer att handla om de nya globala målen för hållbar utveckling – Agenda 2030.

Vid årsskiftet 2015–2016 ffasas arbetet med de åtta s k millenniemålen ut. Då inleder istället världens länder arbetet med Agenda 2030, de nya globala utvecklingsmål som deras ledare klubbade igenom vid ett toppmöte i FN-högkvarteret i september.

Arbetet med de 17 nya målen har pågått i flera år och har involverat både civilsamhället, näringsliv och regeringar. Till skillnad från millenniemålen gäller de inte främst utvecklingsländer utan samtliga länder i världen, inklusive Sverige, ska jobba med dem under de kommande 15 åren.

Att FN:s medlemsstater har lyckats enas om Agenda 2030 är ett stort framsteg för mänskligheten. Nu är det viktigt att målen blir kända av allmänheten så att världens folk kan sätta press på sina regeringar att

Foto: FN/C Melwane

leverera. Använd gärna Världshorisonts temanummer för att sprida kunskap och engagemang om denna viktiga fråga! Buntar av tidningen kan beställas från vardldshorisont@fn.se

ÅRETS JULKLAPP — EN BARNDOM

Köp armbandet som stoppar barnäktenskap!

Var tredje pärla i det här unika armbandet är ersatt med en oslipad bergskristall som symboliserar var tredje flicka i fattiga länder som gifts bort och nekas rätt till sin barndom.

Armbandet
End Child Marriage
299:-

Beställ armbandet på www.fn.se/butik

150 kronor per armband går till Insamlingsstiftelsen FN-fondens projekt Flicka i samarbete med SNÖ of Sweden.